

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Teze diplomové práce

Volební chování obyvatel města Chrudim

Mgr. Libor Severýn

© 2016 ČZU v Praze

1. Souhrn práce a klíčová slova

Diplomová práce se zabývá volbami a volebním chováním obyvatel města Chrudimi. Práce charakterizuje novodobé volební výsledky komunálních voleb od roku 1994 do roku 2014 a interpretuje volební chování obyvatel ve městě. Informace o volebním chování byly získávány z dotazníkového šetření.

Práce je rozdělena na dva celky. První část se týká především teorie a zaměřuje se na základní problémy spojené s tématem práce. Definiuje pojmy jako demokracie, územní samosprávu, volební systémy v České republice, lokální demokracii nebo vybrané modely volebního chování. V praktické části se nachází charakteristika města Chrudim, výsledky jednotlivých komunálních voleb ve městě na základě dotazníkového šetření interpretuje volební chování obyvatel města.

Klíčová slova:

Chrudim, volby, město, komunální volby, lokální demokracie, politické subjekty, volební chování

2. Cíl a metodika práce

Cílem této diplomové práce je charakteristika voleb a volebního chování obyvatel města Chrudim v komunálních volbách a ověření uplatnitelnosti dostupné teorie volebního chování v případě voličstva středně velkého okresního města České Republiky. V diplomové práci budou zmapovány místní politické subjekty a strany, základní přístupy k demokracii a participace občanů na veřejném životě ve městě. Důraz bude kladen také na modely chování, které vycházejí z příslušnosti k určité sociální skupině či jeho ekonomický status.

V teoretické i praktické části pracuji s těmito hypotézami:

- socioekonomické faktory (např. věk, vzdělání či měsíční příjem) mají vliv na volební účast a výsledek voleb,
- všeobecná klesající volební účast koresponduje s veřejným míněním o důležitosti voleb,
- volba kandidáta není náhodným aktem, ale jedná se o promyšlené rozhodnutí.

Práce bude pojata jako případová studie města Chrudim. Objekty studie budou především voliči a volebně aktivní občané města. K realizaci cílů práce bude využita technika sběru dat pomocí dotazníkového šetření a jejich analýza. Respondenti budou vybíráni z řad obyvatel města, kteří měli v Chrudimi trvalý pobyt a již dosáhli plnoletosti. Data o volbách a charakteristice obce nebo statistická data budou získána technikou studia příslušných dokumentů města Chrudim, Českého statistického úřadu, zákonů České republiky, především zákona č. 128/2000 Sb. Zákona o obcích (obecní zřízení) a dalších relevantních materiálů.

Data o výsledcích voleb, volební účasti a charakteristice obce budou získána technikou studia dokumentů zejména z Českého statistického úřadu. Doplňující materiály budou čerpány z Ministerstva práce a sociálních věcí nebo ze statistického portálu Risy.cz.

V teoretické části práce budou definovány pojmy jako demokracie, územní samospráva, volební systémy v České republice, lokální demokracie nebo vybrané modely volebního chování. Dále zde bude charakterizována samospráva, normativní vymezení obce, komunální volební systém a volební chování obyvatel.

V praktické části bude socioekonomicky a demograficky charakterizováno město Chrudim. Tato data budou získána především ze sčítání lidu domů a bytů z roku 2011. Práce bude pokračovat analýzou a popisem výsledků komunálních voleb a volební účasti obyvatel od roku 1994 do roku 2014 a porovnáním výsledků volební účasti v rámci Pardubického kraje. Závěr této části bude věnován interpretaci volebního chování občanů Chrudimě. Data budou získávána z dotazníkového šetření. Dotazník je součástí přílohy této práce.

3. Závěry a diskuse

Cílem této diplomové práce byla charakteristika voleb a volebního chování obyvatel města Chrudim. Ke zkoumání této problematiky byly využity socioekonomické a demografické faktory, které podle výsledků dotazníkového šetření mají vliv na volební účast a výsledek voleb.

Z šetření vyplývá, že respondenti se středoškolským a vyšším vzděláním chodili častěji k volbám než respondenti se základním vzděláním či respondenti vyučení, přičemž volební účast vysokoškolsky vzdělaných dotázaných přesahovala 70%. Naopak u

respondentů se základním vzděláním byla zjištěna účast pouze 18,18%. Nejvyšší pravidelnou volební účast pak sledujeme u dotázaných ve věku 18 až 25 let a u respondentů starších 66 let. Na volební účast má vliv i čistý měsíční příjem voličů. Z výsledků šetření je patrný rozdíl ve volební účasti mezi nízkopříjmovými skupinami voličů a voličů s vyššími příjmy. Tento stav se projevuje již při překročení hranice 12.000,- Kč. V případě respondentů s příjmy nad 30 000,- Kč byla jejich volební účast 75%.

Vzhledem ke specifčnosti komunálních voleb není jasně prokázána vazba mezi vzdělaností voličů a volenou stranou. Výjimkou jsou strany ANO 2011 a SNK-ED, jejichž voličskou základnu tvořili respondenti středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaní. Naopak KSČM měla oporu u dotázaných s dosaženým základním vzděláním či u respondentů vyučených. Podle výsledků šetření volí respondenti z vyšších sociálních skupin častěji ANO, ODS nebo SNK-ED. Stranu KSČM pak volí dotázaní, jejichž sociální statut je podstatně nižší. Šetřením byl tedy prokázán vztah mezi výší příjmu a volbou strany. Občané s příjmy nad 15.000,- Kč volí spíše pravicové strany, KSČM má většinu podporovatelů z nízkopříjmových skupin.

Z dat Českého statistického úřadu vyplývá, že volební účast v komunálních volbách má sestupnou tendenci. Účast na prvních volbách v roce 1994 přesáhla v Chrudimi 62%. Dosud posledních komunálních voleb z roku 2014 se zúčastnilo pouhých 37%. Jedním z faktorů klesající účasti může být spokojenost občanů s životní úrovní a činností zastupitelstva. Jako pravděpodobnější možnost se jeví nezájem voličů, neboť pro 60% respondentů tyto volby důležité nejsou. Z dotazníkového šetření je patrné, že občané rovněž necítí potřebu účastnit se zasedání městského zastupitelstva nebo kandidovat ve volbách.

Pro většinu respondentů není volba náhodným aktem. O svém rozhodnutí přemýšlejí dopředu a vyhledávají si informace. Více než týden nebo měsíc o své volbě přemýšlelo 60% voličů. Naopak na den voleb nechalo výběr kandidáta pouze 8%. Informace o kandidátech nebo volebních stranách pak voliči čerpají nejčastěji z novin a internetu.

Diplomová práce ukázala, že volební chování je podmíněno socioekonomickými faktory a postavením člověka ve společenské struktuře. Pomocí dotazníkového šetření byly prokázány rozdíly a odlišnosti ve volebním chování různých sociálních skupin. Pokud

bychom chtěli hovořit o obecných výsledcích volebního chování a volební účasti, bylo nutné srovnání s dalšími případovými studiiemi obcí.

4. Seznam literatury

Knižní publikace:

- BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, s. 79. - 80. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2908-4.
- DAHL, Robert A. *Demokracie a její kritici*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 9. ISBN 80-85605-81-3.
- ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPIK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru: [specifika politického života v obcích ČR]*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, s. 51. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3061-5.
- FROLÍK Jan. *Pravěká chrudim*. Chrudim, 2000 s. 3. – 9. ISBN 80-902415-7-3.
- HLOUŠEK, Vít, Lubomír KOPEČEK a Jakub ŠEDO. *Politické systémy*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2011, s 15 – 16. ISBN 978-80-87474-23-5.
- CHARVÁT, Jiří. *Stará Chrudim: vlastivědné vyprávění o minulosti českého města*. Chrudim, 1991
- Chrudim, *STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE MĚSTA CHRUDIMĚ*, 2003.
- CHRISTOPHERSEN Jens, An Historical outlook on the different usages of term „democracy“ str, 78 IN: Arne Naess (ed.) *Democracy, Ideology and Objectivity*. Studies in the Semantics and Cognitive Analysis of Ideological Controversory, Oslo: Univerzity Press and Oxford: Basil Backwell
- CHYTILEK, Roman. *Volební systémy*. Vyd. 4., V Portálu 1. Praha: Portál, 2009, s. 185. ISBN 978-80-7367-548-6.
- MATĚJŮ, Petr, VLACHOVÁ Klára. 2000. „Krystalizace politických postojů, politického spektra a role hodnot ve volebním rozhodování.“ Pp. 253-300 in Matějů, Petr, Klára Vlachová (eds.). *Nerovnost, spravedlnost, politika. Česká republika 1991-1998*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 228 s. ISBN 80-85850-82-6.

Právní předpisy:

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 129/2000 SB., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů

Internetové zdroje:

www.chrudim.eu

www.czso.cz

<http://portal.mpsv.cz>

www.risy.cz

www.volby.cz